

Suomen Taiteilijaseura

Lausunto 27.06.2018

Asia: OKM/93/040/2017

Lausunto annettu lausuntopalvelussa

Kuntien kulttuuritoiminnasta annetun lain uudistaminen

Kommentti

Lakiehdotuksessa huomioidaan kyllä taiteen tekeminen sekä ammattina että harrastuksena, mutta nykytilan kuvauksessa ei juurikaan käsitellä taiteellisen työn tekemisen edellytyksiä. Ehdotus noudattaa VOS-järjestelmästä tuttua teattereiden, orkestereiden ja museoiden merkityksen korostamista, mutta ei kiinnitä huomioita kuvataiteeseen, josta näiden kaltaiset työllistävät rakenteet puuttuvat. Tämä on vakava puute, sillä lakiehdotus ohittaa näin kokonaan sen tosiasian, että kuvataiteessa (ja kirjallisuudessa) taiteentekijät työskentelevät lähes aina yksin, omalla taloudellisella riskillä, ja ilman työsopimuksen antamaa suojaa ja perusturvaa sekä ilman laitosten suomaa rahoitusta. Taidemuseot ovat tärkeitä kuvataiteen esityspaikkoja, mutta eivät kuvataiteen tuotantotaloja – toisin kuin teatterit ja orkesterit. Lakiehdotuksessa olisi syytä ottaa tämä huomioon. Siksi on tärkeää, että kunnat tukevat taiteilijoiden työskentelyä apurahojen kautta ja mahdollistavat edullisten työskentelytilojen saatavuuden.

Nykytilanteen kuvauksessa olisi lisäksi hyvä huomioida, että kolmannen ja neljännen sektorin toimijat (taiteilijaryhmät, yhdistykset ja työryhmät) tuottavat merkittävän osan kuvataiteen tarjonnasta sekä museoissa että muissa näyttelytiloissa.

2. Onko esityksen tavoitteissa ja keskeisissä ehdotuksissa otettu huomioon keskeiset asiat?

Ei

Muutosehdotus tai kommentti

Tavoitteissa tulisi korostaa myös kuntien kulttuuritoiminnan laatua.

3. Onko esityksen vaikutuksissa otettu huomioon keskeiset asiat?

Ei

Muutosehdotus tai kommentti

Taloudelliset vaikutukset

Lakiehdotuksen yksityiskohtaisissa perusteluissa nähdään sangen suoraviivainen yhteys kulttuurin ja taiteen hyvinvointivaikutusten edistämisen ja odotettujen sosiaali- ja terveydenhuollon kustannussäästöjen välillä. Tälle ei ole kuitenkaan esitetty mitään mittaristoa tai kehystä, jonka avulla taiteen hyvinvointivaikutuksia tulisi mittaamaan. On aiheellista pohtia sitä miten taiteen tekemiseen ja taiteelliseen laatuun vaikuttaa se että yhtäältä odotetaan hyvinvointi- ja terveysvaikutuksia, mutta toisaalta vielä ei ole kehitetty yhtenäisiä tapoja todentaa niitä. Taiteen tekemisen lähtökohta ei voi olla potentiaaliset terveys- ja sosiaalitoimen säästöt.

Jos taiteen ja kulttuurin merkitystä sosiaali- ja terveyssektorilla perustellaan ko. toimialalla syntyvillä säästöillä, on syytä siirtää kulttuurin ja taiteen tarjoamisesta syntyviä kustannuksia toimialan maksettaviksi.

Taiteella voi toki olla terveyttä ja hyvinvointia edistäviä vaikutuksia, mutta ennen kaikkea taiteen ja kulttuurin tarjoaminen erityisryhmille kuten ikääntyneille, pitkäaikaissairaille ja vammaisille tulisi nähdä osana saavutettavuutta: kaikilla kuntalaisilla tulisi olla oikeus kokea taidetta ja kulttuuria.

Lakiehdotuksen yksityiskohtaisissa perusteluissa nostetaan prosenttiperiaatetta esille useassa yhteydessä. Prosenttiperiaatteen / julkisen taiteen edistäminen ei lisäisi kuntien tehtäviä, mutta kunnat voisivat velvoittaa rakennuttajat hankkimaan taidetta esim. vastineeksi rakennusoikeudesta. Ympäri Suomea on kehittynyt erilaisia toimivia kunnallisen ja yksityisen sektorin yhteistyön malleja, joiden kautta kuntalaisten asuin- ja elinympäristöä voidaan rikastuttaa.

4. Onko 1 § (Soveltamisala) ja sen yksityiskohtaiset perustelut tarkoituksenmukainen?

Kyllä

5. Onko 2 § (Lain tavoite) ja sen yksityiskohtaiset perustelut tarkoituksenmukainen?

Kyllä.

6. Onko 3 § (Kunnan tehtävät) ja sen yksityiskohtaiset perustelut tarkoituksenmukainen?

Kyllä

7. Onko 4 § (Valtion viranomaisten tehtävät) ja sen yksityiskohtaiset perustelut tarkoituksenmukainen?

Kyllä

8. Onko 5 § (Kunnan asukkaiden osallistuminen) ja sen yksityiskohtaiset perustelut tarkoituksenmukainen?

Kyllä

9. Onko 6 § (Kehittämistehtävä) ja sen yksityiskohtaiset perustelut tarkoituksenmukainen?

Kyllä

10. Onko 7 § (Yhteistyö) ja sen yksityiskohtaiset perustelut tarkoituksenmukainen?

Ei

11. Onko 8 § (Tiedon tuottaminen ja arviointi) ja sen yksityiskohtaiset perustelut tarkoituksenmukainen?

-

Muutosehdotus tai kommentti

Ote tekstistä: ”Kulttuuri- ja taidealan toimijoiden kanssa tehtävä yhteistyö sisältäisi muun muassa taiteilijoiden ja taide- ja kulttuurilaitosten, kuten esimerkiksi ammatillisesti toimivien museoiden, teattereiden, orkesterien ja vapaiden ryhmien kanssa tehtävän yhteistyön. Yhteistyötä voitaisiin edistää muun muassa yhteistyöverkostoissa, vierailuissa, kiertuetoiminnassa, yleisötyössä sekä digitaalisten palveluiden kehittämisessä.”

Huomio: ehdotuksessa mainitaan ammatilliset vapaat ryhmät, joilla tavanomaisesti tarkoitetaan esitystaiteen tai musiikin alan ammattilaisten muodostamia ryhmiä. Ammatillisesti toimivat kuvataiteilijat puolestaan toimivat paikallisten taiteilijaseurojen kautta. Paikalliset ammatillisesti toimivista kuvataiteilijoista koostuvat järjestöt ovat keskeisiä rakenteita, jotka tukevat kuvataiteilijoiden mahdollisuuksia työskennellä kunnassa ja jotka tarjoavat kuntalaisille kuvataidepalveluita, minkä vuoksi niiden kanssa tehtävä yhteistyö tulisi mainita tekstissä.

Yksityiskohtaisista perusteluista puuttuu myös keskeiset kuvataiteilijoiden kuntalaisille tuottamat palvelut, kuten näyttelytoiminta. Yleisötyön lisäksi olisi yhteistyömuotoina hyvä mainita myös taiteen soveltava käyttö, joka on yhä yleistyvää taiteilijoiden osaamisala, jota kunnissa jo käytetään ja jonka käyttö tulevaisuudessa tulee yhä laajenemaan.

Lisäykset tekstiin ISOIN KIRJAIMIN: ”Kulttuuri- ja taidealan toimijoiden kanssa tehtävä yhteistyö sisältäisi muun muassa taiteilijoiden ja taide- ja kulttuurilaitosten, kuten esimerkiksi ammatillisesti toimivien museoiden, teattereiden, orkesterien, PAIKALLISTEN KUVATAITEILIJAJÄRJESTÖJEN ja vapaiden ryhmien kanssa tehtävän yhteistyön. Yhteistyötä voitaisiin edistää muun muassa yhteistyöverkostoissa, vierailuissa, NÄYTTELY- ja kiertuetoiminnassa, yleisötyössä, TAITEEN SOVELTAVASSA KÄYTÖSSÄ sekä digitaalisten palveluiden kehittämisessä. ”

12. Onko 9 § (Valtionrahoitus) ja sen yksityiskohtaiset perustelut tarkoituksenmukainen?

-

Muutosehdotus tai kommentti

-

13. Muut mahdolliset kommentit ja huomiot

Suomen Taiteilijaseura pitää erittäin valitettavana sitä, että alkuperäisen lausuntopyynnön jakelulistasta kuvataidealan toimijat puuttuivat täysin.

Korhonen Kirsi,
toiminnanjohtaja
Suomen Taiteilijaseura

